

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Školka pro šťastný život

„Pomoz mi, abych to dokázal sám.“

Obsah

1. Identifikační údaje o mateřské škole.....	4
Název školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.....	4
Předkladatel	4
Základní informace o mateřské škole.....	4
Platnost školního vzdělávacího programu	4
2. Obecná charakteristika školy.....	5
3. Podmínky předškolního vzdělávání	6
3.1 Věcné podmínky	6
3.2 Životospráva	6
3.3 Psychosociální podmínky.....	7
3.4 Organizace dne	7
3.5 Adaptace.....	8
3.6 Vedení mateřské školy	8
3.7 Personální a pedagogické zajištění.....	9
3.8 Spoluúčast rodičů	9
3.8.1 Individuální schůzky.....	10
3.8.2 Hromadné informační schůzky pro rodiče	10
3.8.3 Akce pro celou rodinu	10
3.8.4 Semináře a setkání pro dospělé, spolupráce s odborníky.....	10
3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	10
3.9.1 V případě potíží	10
3.9.2 Plán pedagogické podpory (PLPP)	11
3.9.3 Individuální vzdělávací plán (IVP)	11
3.9.4 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	12
3.10 Podmínky vzdělávání dětí nadaných	12
3.11 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	12
3.12 Podmínky pro výuku cizího jazyka.....	13
4. Organizace vzdělávání	14
4.1 Přijímání dětí do mateřské školy	14
4.1.1 Informační schůzka.....	14
4.1.2 Náhled ve třídě a rozhovor	14
4.1.3 Individuální schůzka s dítětem	14

4.1.4 Zápis.....	15
4.2 Informační systém školy.....	15
5. Charakteristika vzdělávacího programu.....	17
5.1 Průběžné cíle	17
5.1.1 Pravidla společenského soužití.....	17
5.1.2 Rozvíjení dovedností za předpokladů.....	17
5.2 Záměry a filozofie školy	18
5.3 Montessori cestou k naplnění lidského potenciálu.....	18
5.3.1 Připravené prostředí.....	18
5.3.2 Vlastní objevování poznatků samotným dítětem.....	20
5.3.3 Přístup dospělého.....	21
5.4 Postavení učitelky ve školách Montessori.....	22
5.4.1 Přizpůsobení dítěti.....	22
5.4.2 Příprava prostředí učitelkou (učitelem)	23
5.5 Talentované, integrované a dvouleté děti	23
5.6 Návaznost na ZŠ Montessori	23
6. Vzdělávací oblasti	25
6.1 Dítě a jeho tělo - oblast biologická.....	25
6.2 Dítě a jeho psychika - oblast psychologická	25
6.3 Dítě a ten druhý - oblast interpersonální	25
6.4 Dítě a společnost – oblast sociálně-kulturní	25
6.5 Dítě a svět – oblast environmentální	25
7. Vzdělávací obsah	26
7.1 Oblast praktického života.....	26
7.2 Oblast rozvíjení smyslů.....	27
7.3 Oblast rozvíjení mateřského jazyka.....	30
7.4 Oblast rozvíjení matematického myšlení	32
8. Integrované bloky.....	35
9. Přehled kompetencí	38
9.6 Okruhy vzdělávacího obsahu ŠVP	40
9.6.1 Poznání	40
9.6.2 Řeč	40
9.6.3 Estetika	40

10. Autoevaluace MŠ a hodnocení výsledků vzdělávání.....	42
10.1 Hodnocené oblasti.....	42
10.2 Související oblasti	42
10.3 Kritéria autoevaluace	42
10.4 Priority denní evaluace.....	43
10.5 Plán hospitační činnosti.....	43
10.6 Plán kontrolní činnosti.....	44

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

Školka pro šťastný život

ŠVP vytvořili: Bc. Tereza Koller, Bc. Petr Turek, Mgr. Kristýna Turková

Předkladatel

Zřizovatel: Základní škola a mateřská škola Montessori Kampus, s.r.o.
Právní forma: společnost s ručením omezením
Sídlo: Na Sádkách 1811/40, 370 05 České Budějovice
IČ: 03742725

Statutární orgán: Petr Turek – jednatel
Mgr. Kristýna Turková – jednatel

E-mail: turkova.kristy@gmail.com
Web: www.montessorikampus.cz

Základní informace o mateřské škole

Název: Základní škola a Mateřská škola Montessori Kampus, s.r.o.
Adresa MŠ: Husova 17, 370 05 České Budějovice
Kapacita: jedna třída, 24 dětí ve věku 3-6 let
Ředitelka: Mgr. Kristýna Turková
Kontaktní údaje: 731 933 349
info@montessorikampus.cz

Platnost školního vzdělávacího programu

Toto je třetí verze ŠVP, která byla vytvořena kolektivem pedagogických pracovníků působících v oblasti předškolního vzdělávání, uložená pod č.j. MSMK-SVP-202101. Školní vzdělávací program je zpracován podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání účinného od 24. 8. 2021.

ŠVP nabývá platnosti 1. 9. 2021

Razítko a podpis ředitelky: _____

2. Obecná charakteristika školy

Montessori Kampus zahájil svoji činnost v roce 2009 a rozvíjí se stabilně. Vizí Montessori Kampusu je vytvářet bezpečné a podnětné prostředí pro děti od narození do patnácti let. Montessori Kampus proto poskytuje podporu rodinám od doby před narozením dětí do doby jejich dospívání a provozuje

- kurzy vzdělávání pro (budoucí) rodiče a veřejnost,
- program pro maminky s dětmi do osmnácti měsíců,
- montessori dílny pro batolata od osmnácti měsíců do tří let s rodiči,
- dětskou skupinu pro děti od osmnácti měsíců do tří let (max. 12 dětí)
- mateřskou školu (24 dětí) a
- základní školu (30 dětí).

Mateřská škola se nachází v přízemí administrativní budovy Husova 17, České Budějovice naproti hlavnímu vchodu na výstaviště. Je velice snadno dostupná MHD, disponuje dvěma parkovacími místy před budovou a sedmi parkovacími místy za budovou na dvoře, do kterého je vjezd z ulice Na Sádkách.

Okna tříd jsou směřována do krásně udržované, tiché a klidné zahrady sousední restaurace Valmer a do tichého dvora. Mateřská škola disponuje vlastní certifikovanou přírodní velikou zahradou s mnoha herními prvky, tee-pee, hračkami, ovocnými keři, zeleninovými a bylinkovými záhony a možností zahradničení.

Celková výměra vnitřních využívaných prostor je 358 m² a vnější přes 1200 m² zahrady. Hlavní vstup do mateřské školy je ze dvora. Před hlavním vstupem je možné zaparkovat kočárky, v předsíni se nacházejí botníky a vstupy na toalety pro dospělé a pro děti. Chodbou je přístup do šatny pro 36 dětí (24 dětí z mateřské školy, 12 dětí z dětské skupiny). Dále je z chodby vstup do třídy dětské skupiny a do třídy mateřské školy, která je velká 96 m², prosvětlená, s vyššími stropy, přehledná, větraná okny nebo rekuperační jednotkou. Mateřská škola dále disponuje ateliérem pro pohybové, výtvarné a jazykové aktivity dětí, hudebnou, výdejnou jídelna, kanceláří a skladem.

3. Podmínky předškolního vzdělávání

3.1 Věcné podmínky

Mateřská škola prošla povinnou kolaudací, tudíž splňuje veškeré hygienické, stavební a požární nároky pro denní pobyt dětí.

Dětský nábytek, zdravotně hygienické zařízení, vybavení pro odpočinek dětí, didaktické pomůcky, hračky a další vybavení splňují veškeré požadavky pro bezpečnost, pohodlí a optimální vývoj dětí. Mateřská škola disponuje montessori pomůckami pro naplnění potřeb senzitivních období (pro rozvoj jemné a hrubé motoriky, praktických aktivit, smyslové výchovy, matematické myšlení, jazykového rozvoje a kultury). Třída je vybavena také pianinem.

V zahradě mohou děti využívat pískoviště, dřevěné hranoly pro velké stavby, skluzavku a lezeckou stěnu, pochozí hranoly, hrazdy, lanovou stěnu a další. Nachází se zde vzrostlé stromy, pergola a sedmimetrové tee-pee poskytující stín. Sezení se poskytuje na čtyřech různých místech. Součástí vzdělávání a rozvíjení uvědomění koloběhu v přírodě jsou záhony s jedlými rostlinami a ovocné keře.

3.2 Životospráva

Mateřská škola odebírá svačiny a obědy ze zdravé jídelny, která vaří z čerstvých (bio) surovin. Jídelníček je vyvěšen v předsíni mateřské školy. Strava je plnohodnotná a vyvážená a děti se částečně podílejí na přípravě svačin. Děti mají svačiny průběžné, tzn. že dopoledne a odpoledne je vyhrazen časový blok, kdy se každé dítě může obsloužit a najíst se v době, kdy má hlad. Zároveň se dohlíží na to, aby se každé dítě nasvačilo a dodržovalo pitný režim. Děti mají celý den k dispozici vodu a čaj. Čas oběda je daný.

Zájem a samostatnost u jídla se podporuje tím, že si děti samy připravují na stůl. Vedou se k tomu, aby si naservírovaly jen tolik jídla, kolik sní, raději méně a vícekrát si přidat. Učí se nevytvářet zbytečný odpad. Do jídla však nejsou nuceny. Respektují se stravovací potřeby a návyky každého dítěte.

Děti se mohou volně pohybovat po třídě, v době pobytu venku mají volnou nebo volitelně-organizovanou činnost (zahradničení pod vedením pedagoga). Program se přizpůsobuje počasí.

3.3 Psychosociální podmínky

Využíváme vědeckých poznatků z neuropsychologie o vývoji mozku dítěte a Montessori pedagogiku, které se vzájemně podporují. V rámci našeho vnitřního přesvědčení, vzdělání a každodenní praxe uplatňujeme principy vytváření bezpečného a podnětného prostředí, které je optimální pro celkový rozvoj dítěte:

- laskavý a důsledný přístup dospělého
- pečlivě a vývojově vhodně připravené prostředí
- udržování pořádku a řádu ve věcech a rutinách
- respekt k individuálnímu tempu dítěte při zvládnání nových věcí
- volnost pohybu a komunikace
- možnost volby v každém okamžiku
- podpora zájmů dítěte
- spolupráce

3.4 Organizace dne

Uspořádání dne vychází z potřeb dětí. Dětem se umožňuje spontánní činnost a řízená programová činnost se zařazuje kdykoli během dopoledne podle připravenosti většiny dětí. Vlastní práce s dětmi respektuje osobní dispozice dítěte, což znamená, že se s dětmi pracuje převážně individuálně nebo v menších skupinách. Děti se mohou volně pohybovat po své třídě, po dohodě s učitelkou i v dalších částech MŠ.

Způsob organizace her, aktivit, experimentování, skupinové, individuální a frontální činnosti je přímo zakotven v systému Montessori. Dětem umožňuje vlastní tempo, dostatek času, podnětné prostředí, orientaci v prostředí, což napomáhá získat samostatnost a nezávislost.

Každodenně je zařazen dvouhodinový pobyt a volný pohyb dětí venku. Při nevhodném počasí je možné mít pohybové aktivity ve třídě po malých skupinách dětí. Pobyt venku je přizpůsoben potřebám dětí, počasí a čistotě ovzduší. Náplň vycházek směřuje k návratu k přírodě.

Využívá se různých námětů k poznávání přírody v jednotlivých ročních obdobích, a tím se umožňuje dětem rozvíjet schopnost vnímat svět pomocí smyslů, hledat a objevovat taje a krásy přírody, aby se vzbuzoval zájem o přírodu a probouzela úcta k životu.

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku. Potřeba spánku není u všech dětí stejná. Odpolední relaxace probíhá poslechem tiché relaxační hudby nebo čtením příběhů. Děti podle své potřeby mají možnost spánku nebo jen relaxace s možností prohlížení knížek. Komunikace probíhá šeptem. Platí pouze pravidlo nerušit v tomto čase ty děti, které potřebu spánku mají.

3.5 Adaptace

Pro lepší adaptaci se umožňuje docházka již v posledním týdnu v srpnu, kdy je v mateřské škole menší počet dětí. Děti v menší skupině mohou snáze získat pocit bezpečí, nejsou tolik stresovány novým prostředím a mnoha novými tvářemi, snadněji naleznou klid, zázemí a soukromí.

Adaptace probíhá postupně, výjimečně mohou být přítomni rodiče, vyžaduje-li to psychický stav dítěte. Rodiče jsou o možnosti adaptačního týdne předem informováni na informační a osobní schůzce a e-mailem obsahující praktické informace k nástupu do mateřské školy.

3.6 Vedení mateřské školy

Za odbornou a pedagogickou úroveň výchovně vzdělávací práce předškolního zařízení a za efektivní využívání svěřených prostředků zodpovídá **ředitelka mateřské školy**.

Kontrolní činnost obsahuje složku kontrolní, tak i složku instruktivní a formativní. Z toho důvodu se větší či menší měrou podílí na usměrňování činnosti kontrolovaného pracovníka a tím odstranění jeho nedostatků a přispívá k celkovému efektivnímu chodu školy. Odpovědnou povinnost provádět kontrolní činnost má ředitelka školy. Kontroluje práci pedagogických pracovníků a ostatních pracovníků a výsledky práce dětí.

Výsledky kontrolní činnosti by měly přinášet informace nezbytné pro další spolupráci všech zúčastněných, zejména pak napomáhat zkvalitnění výchovně vzdělávací práce a celkové péče o děti. Snaží se o vytvoření prostoru pro vysvětlení významu kontrol a potřeby zpětné vazby. Kontrola je nedílnou součástí řízení, přináší informace k dalšímu rozhodování, napomáhá k tvorbě zdravého klimatu školy a pomáhá předcházet konfliktům a problémům.

Kontrolní činnost ředitelky pro MŠ **je zaměřena na uspokojování přirozených potřeb u dětí** a to nejen fyziologických, ale také vnitřních, na vytváření pocitu bezpečí, jistoty, sounáležitosti, lásky, náklonnosti, uznání, úcty, přijetí.

Těžiště této práce spatřuje u všech zaměstnanců **v diagnostikování**, to znamená, že pracovník dokáže situaci rozebrat, uvědomuje si zlepšování a výsledky své práce, plně si uvědomuje své působení, dokáže se nad svým postupem zamyslet, což přispívá nejen ke stále lepším výsledkům, ale i ke zrání osobnosti.

Při kontrolní činnosti **uplatňuje různé druhy kontrol na škole**, především orientační vstupy, výsledky práce zaměstnanců, výsledky činnosti dětí, hospitace, dále pak různé kontroly: třídní dokumentace, dodržování vnitřních norem školy. Při orientačním vstupu nemá učitelka pocit kontroly, ale tento krátký pobyt vypovídá o celkovém klimatu, vytvoření atmosféry ve třídě, zda tam vládne pohoda, přirozenost, zda jsou děti spokojené a radostné, i o náplni jednotlivého dne. Samotné děti pak ukazují, zda se cítí v pohodě a bezpečí, zda byl vytvořen pocit jistoty, lásky, náklonnosti, sounáležitosti, přijetí, a zda je tedy splněn základní

předpoklad efektivního učení. Mnohonásobné, ale krátké vstupy hovoří o celkovém, ale i individuálním přístupu k dětem, a i o výsledcích systémové práce. Zároveň ředitelka sleduje vytváření prostředí pro děti, estetickou úroveň tříd a přilehlých prostor, nástěnky pro rodiče, webové stránky apod.

Hospitace má především sloužit učitelům k tomu, aby lépe překlenul problémy, se kterými se ve své práci setkává. Jde o kontrolu prokázání kvality a o rozvoj směřující k dalšímu zdokonalení pedagogické činnosti, zaměřují se na vytváření podmínek pro profesní růst učitelů (učitelů).

Kontrola dodržování vnitřních norem školy a kontrola třídní dokumentace je prováděna průběžně. V souvislosti s alternativní výchovou vznikají téměř každodenně nové podněty k zamyšlení a k operativnímu řešení, kde se sleduje iniciativa a zapojení jednotlivých pracovníků.

3.7 Personální a pedagogické zajištění

O děti pečují minimálně jeden učitel s vysokoškolským nebo středoškolským pedagogickým vzděláním a jeden asistent, eventuálně dva, kteří se dále vzdělávají pomocí odborných pedagogických kurzů. Průběžné vzdělávání pedagogů je jedním z kritérií školy pro poskytování kvalitního vzdělávání dětí a žáků.

V případě potřeby a domluvy s rodiči mateřská škola spolupracuje s externími odborníky pro zajištění kvalitní péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, např. se speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři apod. Je tedy zajištěna komplexní péče o děti při jejich celodenním pobytu v mateřské škole.

Po většinu dne je dále k dispozici provozní jídelny-výdejny, která vydává stravu, a je obeznámena s principy Montessori pedagogiky tam, aby i její účast ve třídě byla v souladu se vzdělávacími cíli mateřské školy. V odpoledních hodinách dochází paní na úklid. Provoz zajišťuje ředitelka školy, administrativu administrativní pracovníce a třídní záznamy zajišťuje třídní učitelka.

3.8 Spoluúčast rodičů

Všichni v mateřské škole si zakládají na srdečném osobním přístupu k rodině každého dítěte a snaží se o navázání oboustranné důvěry, otevřenosti, vstřícnosti, porozumění, respektu a ochoty spolupracovat. Rodiče se po domluvě s učitelkou mohou účastnit programu v mateřské škole se svými dětmi kdykoliv během dne.

Učitelé využívají nabídky rodičů při zajišťování např. zajímavé přednášky z oboru nebo pomoci při výtvarných a pracovních dílnách, společné pečení v předvánočním čase, společné pracovní dílny v zahradě apod.

3.8.1 Individuální schůzky

Během školního roku vypisujeme dva až tři týdny individuálních schůzek, na které se rodiče hlásí přes internetový portál nebo přihlášením k určitým časům na seznamu v předškolní škole. Rodiče se informují o pokrocích svého dítěte.

3.8.2 Hromadné informační schůzky pro rodiče

Na společných setkáních, která se organizují dvakrát za rok, jsou rodiče informováni o obecném dění ve škole a organizaci vzdělávání. Mohou se volně vyjádřit k programu školy a navrhnout změny či zlepšení.

3.8.3 Akce pro celou rodinu

Při příležitosti svátků připravují učitelé a pomocný personál společně s dětmi akce pro celou rodinu. Jsou to drakiáda, vánoční besídka, karneval, velikonoční jarmark, Kampus run a závěrečná zahradní párty. Cílem je vytvářet příjemné vztahy s rodinami na základě společných zážitků a důvěry v rámci školního prostředí.

3.8.4 Semináře a setkání pro dospělé, spolupráce s odborníky

Nabízíme kurzy pro veřejnost v oblasti vzdělávání dětí a kontaktujeme rodiče s odborníky v pedagogické, sociální a psychologické oblasti.

3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Mateřská škola vytváří podmínky a prostor pro vzdělávání všech dětí. Právě při realizaci individuálního přístupu k dětem, který vychází z principů pedagogiky Marie Montessori - respektování senzitivních fází ve vývoji dítěte, polarita pozornosti, možnosti výběru, volná práce dětí a připravené prostředí - je zajištěno, že vhodné a přiměřené podmínky jsou zajištěny všem dětem s individuálními možnostmi a hranicemi.

3.9.1 V případě potíží

Pokud má dítě v mateřské škole potíže s naplňováním možností vzdělávání či chováním, postupuje se následovně:

- učitelé pozorují chování dítěte
- odhadují možné příčiny nežádoucího chování ovlivnitelné v mateřské škole
- věnují tématu zvýšenou pozornost ve snaze dítěti pomoci
- nabízejí všem dětem ve zvýšené míře vhodné vzorce chování a řešení problémů
- pokud se chování nelepší, vyžaduje se spolupráce rodičů na řešení potíží dítěte

Pokud rodiče pozorují či se od dítěte dozvědí, že má v mateřské škole problém, vyžaduje se jejich spolupráce a sdělení, co dítě v mateřské škole trápí. Učitelé mohou řešit problémy, o kterých vědí a jsou vždy připraveni pro dítě udělat maximum.

3.9.2 Plán pedagogické podpory (PLPP)

V případě, že dítě potřebuje podpůrná opatření (PO), aby mohlo dosáhnout svých vzdělávacích možností, navrhnou učitelé úpravy ve vzdělávání konkrétního dítěte s ohledem na jeho věk a tvoří plán pedagogické podpory (PLPP).

PLPP se tvoří v případě, že učitelé pozorují zřetelné potíže v oblastech

- koncentrace,
- paměti,
- plnění pokynů,
- motorické a verbální neobratnosti,
- rozvoj vnímání a řeči,
- nedodržování pravidel,
- přetrvávající plačtivost,
- nezájem o kontakt s ostatními dětmi,
- častá nemocnost
- aj.

Učitelé vypracovávají PLPP písemně do odpovídajícího formuláře a seznámí s ním rodiče. Na realizaci spolupracují všichni učitelé ve třídě. Vyhodnocení PLPP se děje průběžně, nejpozději do třech měsíců.

V případě, že podpora prostřednictvím PLPP nestačila, požádají učitelé zákonné zástupce, aby navštívili s dítětem školského poradenského zařízení (ŠPZ), které může následně doporučit podpůrná opatření 2.-5. stupně. Mateřská škola spolupracuje se školským poradenským zařízením a poskytne mu PLPP dítěte. Ředitelka mateřské školy určí ve škole pedagogického pracovníka, který zodpovídá za spolupráci MŠ, ŠPZ a zákonnými zástupci dítěte s PO. Vzdělávání nadále probíhá na základě doporučení příslušného poradenského zařízení.

3.9.3 Individuální vzdělávací plán (IVP)

Učitelé vypracovávají individuální vzdělávací plán (IVP) písemně do odpovídajícího formuláře nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce dítěte. Jde o závazný písemný dokument, který se zpracovává pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními 2. – 5. stupně. Zákonní zástupci se s ním seznámí a dají písemný souhlas k poskytování vzdělávání dítěte podle IVP. Na realizaci spolupracují oba učitelé ve třídě. Vyhodnocení IVP se děje průběžně.

Ředitelka mateřské školy určí ve škole pedagogického pracovníka, který zodpovídá za spolupráci MŠ, ŠPZ a zákonnými zástupci dítěte s PO.

3.9.4 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, jsou cíleně podporovány v osvojování českého jazyka. Jsou-li ve třídě alespoň čtyři děti v předškolním povinném vzdělávání s nedostatečnou znalostí českého jazyka, zřídí ředitelka mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je pak rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Ředitelka mateřské školy může na základě posouzení potřeby jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

3.10 Podmínky vzdělávání dětí nadaných

Děti nadané jsou takové, které vykazují ve srovnání s ostatními vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Děti s mimořádným nadáním vykazují mimořádnou úroveň vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Pro takové děti vypracovává MŠ individuální vzdělávací plán (IVP) písemně do odpovídajícího formuláře, který vychází ze závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce dítěte.

Při práci s nadanými dětmi dbáme na uspokojování zájmů a potřeb těchto dětí, jedině pak se bude jejich poznání rozvíjet na úrovni odpovídající jejich možnostem. Zároveň tyto děti vedeme k tomu, aby se naučily pomáhat kamarádům, aby to, co dokáží, navíc věnovaly ve prospěch ostatních a přivýkaly nejen větší samostatnosti, ale i větší odpovědnosti.

3.11 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

V zájmu dětí do tří let se úzce spolupracuje s dětskou skupinou, která je nedílnou součástí konceptu Montessori Kampus. Dětská skupina pro děti do tří let přímo sousedí s třídou mateřské školy, ve které je kapacita 12 dětí na 2 chůvy. Děti v dětské skupině se připravují ve stejném pedagogickém stylu a těží z větší pozornosti chův, které jsou ve speciálně připravené třídě schopny uspokojit potřeby dvouletých dětí snadněji.

Děti z dětské skupiny se se svými budoucími kamarády z mateřské školy setkávají ve společných prostorách v předsíni, na chodbě, v šatně, v dětské koupelně a na zahradě. Navazují tak kontakt při společných činnostech, což jim později usnadní přestup do třídy mateřské školy mezi tříleté a starší děti.

Ve chvíli, kdy je dítě nasyceno péčí chův a aktivitami v dětské skupině, po dohodě s rodiči plynule přechází do kolektivu starších dětí v mateřské škole, kde je již vyžadována

jistá míra samostatnosti (sebeobsluha při jídle, na toaletě a při oblékání) a autoregulace (např. schopnost počkat s okamžitým uspokojením, řídit se pravidly apod.).

3.12 Podmínky pro výuku cizího jazyka

Děti se jednou týdně účastní odpoledního kroužku angličtiny vedeného metodou Jolly Phonics. Cílem je pozitivně děti motivovat a vybudovat kladný vztah k anglickému jazyku. Výukové pomůcky, které lektor používá v hodině, jsou následně dětem k dispozici v rámci připraveného prostředí třídy mateřské školy.

4. Organizace vzdělávání

V mateřské škole se nachází jedna třída pro 24 dětí od tří do šesti let. Třída je tedy věkově heterogenní, aby docházelo k obohacujícím interakcím nejen ze strany pedagogů, ale také ze strany různě zkušených dětí. Dochází tak k přirozené hierarchii dětí na mladší a starší, kdy se mladší učí praktickým a sociálním dovednostem a starší děti se učí být laskavými lídry těch mladších.

Děti docházejí do mateřské školy dle potřeb rodičů, minimální docházka je však stanovena na pět dopolední v týdnu proto, aby děti měly možnost adaptovat se, najít si kamarády, cítit se ve školce „jako doma“ a vzdělávat se soustavně tak, aby docházelo k systematickému pokroku ve všech oblastech.

Třída pro 12 dětí od dvou do tří let je vedená chůvami v dětské skupině, které při přechodu dítěte z dětské skupiny do mateřské školy úzce spolupracují. Obě třídy uplatňují principy Montessori pedagogie, jež jsou popsány v následující kapitole.

4.1 Přijímání dětí do mateřské školy

Přijímání dětí probíhá ve čtyřech krocích:

4.1.1 Informační schůzka

Oba rodiče se účastní „Informační schůzky pro rodiče“, kde se podrobněji seznámí se vzdělávacím programem školy, konceptem výuky a školním řádem.

4.1.2 Náhled ve třídě a rozhovor

Oba rodiče se přijdou podívat na průběh vzdělávání dětí přímo do třídy a absolvují rozhovor s pedagogem mateřské školy a ředitelkou. Cílem rozhovoru je zjistit, zda jsou představy o výchově a vzdělávání dítěte ze strany rodičů a mateřské školy v souladu, aby spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou přinášela uspokojení všem zúčastněným.

4.1.3 Individuální schůzka s dítětem

Rodiče se dostaví s dítětem na individuální schůzku, na které pedagog mateřské školy pracuje s dítětem a sleduje jeho pracovní, hygienické a komunikační návyky a vytváří si obraz o pobytu dítěte ve stávajícím kolektivu mateřské školy. Dostává tak možnost poznat dítě blíže ještě předtím, než nastoupí do mateřské školy společně s dalšími novými dětmi a usnadnit mu tak období adaptace.

V případě, že dítě přechází z dětské skupiny Montessori Kampus, mohou se rodiče s pedagogem domluvit na tom, že pedagog si dítě vyzvedne ze třídy dětské skupiny a tento krok dítě absolvuje bez rodičů, kteří na této schůzce zastávají spíše pasivní roli.

Po absolvování této individuální schůzky mohou rodiče vyplnit formulář „žádost o přijetí dítěte“ a nechat ho v mateřské škole k evidenci a převzít si formulář pro vyjádření lékaře, který je nezbytný k zápisu.

4.1.4 Zápis

Jeden z rodičů nebo oba se dostaví s dítětem k formálnímu zápisu dítěte do MŠ v termínu vyhlášeném zřizovatelem, na který přinesou

- rodný list dítěte,
- vyjádření od lékaře (formulář je také na webových stránkách školy)
- a OP rodiče.

O přijetí do mateřské školy rozhoduje ředitelka dle kritérií k přijetí dítěte do mateřské školy pro daný školní rok uveřejněných na webových stránkách školy a informuje rodiče e-mailovou zprávou do 14 dnů od zápisu. S e-mailem o přijetí dítěte do mateřské školy obdrží rodiče k náhledu smlouvu o poskytování péče o dítě.

Jeden z rodičů a škola si nejpozději do čtrnácti dnů od zaslání e-mailu o přijetí dítěte domluví schůzku, na kterou rodič přinese kartičku pojištění dítěte a vyplní nebo podepíše

- smlouvu o poskytování péče o dítě (vytiskne škola)
- přihlášku ke stravování
- formulář souhlasu s inkasem/placení stravy převodem

Smlouva se uzavírá na tříletý cyklus

Na schůzce budou zodpovězeny všechny dosud nevyjasněné otázky a rodiči budou předány praktické informace k adaptačnímu týdnu a potřeby dítěte do školky v písemné podobě.

4.2 Informační systém školy

V souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím a v souladu s GDPR z roku 2017 poskytuje ředitelka školy aktuální informace o mateřské škole a jejích akcích, které jsou **volně přístupné v předškolní mateřské škole a zároveň na webových stránkách školy.**

Mateřská škola používá Google kalendář, zveřejněný na webových stránkách školy.

Pomocí systému záznamů www.montessoriclassroom.com jsou **rodiče seznamováni** s aktuálními pracemi dětí. Každý rodič má unikátní přihlašovací jméno a heslo a může tak sledovat pokrok svého dítěte. O novém záznamu je zákonný zástupce upozorněn e-mailovou zprávou.

Na škole je zajištěno výchovné poradenství, a to ve formě individuálních rozhovorů pedagoga s rodiči. Dále se konají pravidelná večerní setkání rodičů dětí, která jsou

orientována na určité výchovné oblasti a seznamování s Montessori pedagogikou. Zveme na přednášky i odborníky z oblasti výchovy. Další jsou pak společná setkání rodičů ve spojení s oslavou významných svátků.

Pracovníci školy mají zajištěn přístup ke všem informacím potřebným pro výkon své práce. K dispozici je pedagogický a odborný tisk, součástí je **knihovna pro učitele i rodiče**.

Učitelkám a asistentům jsou nabízeny možnosti a podmínky **dalšího vzdělávání** v souladu s potřebami dětí a školy jako takové.

Pedagogické rady přispívají k vytváření prostoru k rozvíjení samostatnosti, odpovědnosti a tvořivosti učitelů. Dávají prostor ke kvalifikované odborné diskuzi, konfrontaci odborných názorů, představuje zdroj poučení a dává možnost naslouchat spolupracovníkům. Konají se pravidelně se všemi učitelkami, minimálně 1 x za měsíc, podle potřeby i častěji.

Pracovní porady řeší nejenom určité problémy, návrhy, změny apod., ale přispívají i ke stmelení kolektivu a vytváření přátelského ovzduší. Důležitým aspektem je i pochopení programu školy a z toho se odvíjející přístup k dětem – vytváření vstřícného, laskavého vztahu k dětem. Konají se podle potřeby, minimálně jedenkrát do roka před zahájením školního roku.

Mateřská škola úzce spolupracuje s **Association Montessori Internationale (AMI)** a **Montessori Institute Prague (MIP)**. Tyto subjekty jsou klíčovými institucemi pro oblast Montessori pedagogiky. **AMI** založila sama Maria Montessori a tato organizace je správcem a ochráncem standardů pedagogiky Montessori. **MIP** byla zřízena v návaznosti na AMI a jejím hlavním úkolem je zprostředkování informací, nástrojů, zkušeností a spolupráce mezi pedagogy v České republice s přímou vazbou na AMI.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Obecné vzdělávací cíle pro školní rok 2021/2022 jsou

- Obnovit večerní setkávání rodičů a přátel školy a pokusit se rodičům více představit prostředí mateřské školy a metody naší práce ve prospěch dítěte.
- V oblasti environmentální výchovy nadále hlouběji zapojovat děti do péče o školní zahradu, upevňovat kladný vztah k přírodě, životnímu prostředí, k planetě Zemi.

5.1 Průběžné cíle

Od počátku školního roku je důležité dbát na vytváření správných vztahů mezi dětmi a vztahů mezi dětmi a pedagogy. Být vzorem, pomocí zdvořilostních lekcí a na konkrétních způsobech chování a jednání dětí vysvětlovat a pomáhat jim osvojit si pravidla společenského soužití. Velmi důležité je upozorňovat a společně se všemi dětmi si všimnout a pojmenovávat kladné projevy chování a jednání, ocenit sebe navzájem, své osobní pokroky i společné pokroky společnosti dětí a dospělých.

Děti se během dne neučí jenom společenskému soužití, ale také rozvíjejí své praktické dovednosti, smyslové vnímání, matematické a jazykové cítění a povědomí o kultuře a planetě Zemi. Děti využívají bohatě vybavené prostředí Montessori třídy do té míry, do které jsou ochotné bádát, zkoumat, objevovat. Jsou-li děti i doma vedeny k samostatnosti a odpovědnosti, nalézání konstruktivních řešení na své každodenní situace a nemanipulující komunikaci, bude se jim o to více dařit také při činnostech, které vyžadují zapojení pozornosti, pečlivosti, pozorování a trpělivosti. Všechny tyto dovednosti jsou důležité nejen pro školní úspěch, ale také pro zvládnutí výzev v životě dospělého. Cílem je děti pečlivě pozorovat, sdílet pozorování s kolegy, poskytovat dětem potřebné podněty k celostnímu růstu a spolupracovat s rodiči v jejich prospěch.

5.1.1 Pravidla společenského soužití

- Respektuji společně domluvená pravidla našeho společenství.
- Pečuji o sebe, druhé lidi i prostředí a vyjadřuji se laskavě.
- Mluvím pravdivě, dodržuji, co slíbím, a zachovávám důstojnost ostatních lidí.
- Aktivně naslouchám druhým a poslouchám odpověď na svoji otázku.
- V případě potřeby pomáhám. O pomoc mohu kdykoli požádat.
- Když něco potřebuji jinak, něco změnit, vyvolám konstruktivní diskusi.

5.1.2 Rozvíjení dovedností za předpokladů

- Prostředí – připravené vzdělanými AMI pedagogy
- Dítě – připravené z domova, aktivní, zvědavé, spolupracující

- Dospělý – umí pozorovat, nabízí činnosti, dává dětem prostor k sebevyjádření

5.2 Záměry a filozofie školy

V mateřské škole vytváříme prostředí, které je pro děti zdrojem úspěšnosti a uspokojení. Děti tak získávají návyk pracovat s plným nasazením, trpělivě, tvořivě a s iniciativou. Toto vše je učíme na činnostech, které děti baví, protože mají smysl a dávají jim prostor pro vlastní rozhodování.

Školní vzdělávací program je připraven podle principů pedagogiky Marie Montessori, zároveň je doplněn o moderní poznatky, teorie a je plně v souladu s „Rámcově vzdělávacím programem“.

Vzdělávací systém Montessori vychází z potřeb malého dítěte, učí ho rozvíjet jeho přirozené schopnosti a smyslové vnímání. Je výsledkem dlouholetého hledání a ověřování metod vzdělávání malých dětí v předškolních zařízeních a školách, ale také v rodině. Rodiče upozorňuje na závažnost jejich poslání, připomíná, že láskyplným a nerepresivním přístupem k dítěti mohou kladně ovlivnit život celé společnosti i budoucnosti lidstva.

5.3 Montessori cestou k naplnění lidského potenciálu

V současné době se velmi hovoří o naplnění potenciálu dětí. Proto je třeba dobře znát psychologii dětí, jejich vývojové potřeby a kritéria prostředí, které podpoří vývoj dětí. Obecně se schopnosti dětí velice podceňují, ale s novými poznatky z neurovědy víme, že k dosažení optimálního celostního vývoje dítěte do šesti let v prostředí mateřské školy i domácího prostředí je zapotřebí několika jednoduchých principů.

5.3.1 Připravené prostředí

Připravené prostředí znamená, že děti mají malý nábytek uzpůsobený jejich věku a všechny pomůcky jsou jim dostupné. Ve chvíli, kdy touží s něčím pracovat, učitel jim je k dispozici pro první ukázkou práce s pomůckou a pak nechává dítě pracovat s danou aktivitou tak dlouho, jak chce. Opakování je žádoucí, protože rozvíjí soustředění, trpělivost, přesnost a koordinaci pohybů. Ve chvíli, kdy dítě s danou pomůckou dopracuje, vrací vše zpět na své místo. Buduje si návyk, že práce končí úklidem.

Pomůcky a aktivity jsou vývojově vhodné, praktické, estetické, jednoduché, čisté, kompletní, barevně kódované a připravené na táckách či v krabičkách, aby si je dítě mohlo odnést na svůj pracovní kobereček nebo na příjemné místo u stolu. V určených policích je dostatečné množství věcí na doplnění zásob. Dítě tak může svoji činnost řídit bez zásahů dospělého tak, že si vytvoří návyk řídit sama sebe a sledovat své zájmy. Zároveň se v mateřské škole rozvíjí sociální citění, takže dítě je schopné sledovat i potřeby ostatních a učí se pomáhat tam, kde je třeba.

Každá pomůcka má své místo v polici a v oblasti, která je logicky uspořádaná do celků, a to od jednodušších aktivit po ty složitější. Oblasti a jednotlivé pomůcky jsou popsány níže.

Učitelé vyměňují pomůcky a aktivity na základě individuálních a skupinových zájmů a reagují na aktuální potřebu dětí. Principy práce učitele s dítětem a s pomůckami, které dětem pomáhají ke zvládnutí jednotlivých kompetencí, jsou následující:

5.3.1.1 Trojstupňová výuka

Tato metoda je vhodná zejména pro předškolní věk, případně pro plynulý přechod některých dětí do základní školy.

1. Pojmenování učitelem - označení živočichů, rostlin, předmětů, jevů, dějů, ...
2. Znovupoznání - procvičení s dítětem (nejdůležitější etapa); dítě dává k pojmu předmět, obrázek, slovo, číslice apod.; učitel uplatňuje různorodost nápadů k procvičení.
3. Aktivní ovládání - je vlastně kontrola, zda dítě vše pochopilo a problému rozumí. Pojem přichází od dítěte. Učitel dítě nezkouší a nehodnotí, ale klade autentické otázky.

5.3.1.2 Izolace jedné vlastnosti

Je to základní didaktický princip pedagogiky Marie Montessori. Izolovaná vlastnost musí být zřetelně vyjádřená, aby vzniknul a vyniknul snadno postižitelný rozdíl. V případě smyslové pomůcky růžová věž, která obsahuje 10 růžových krychlí, se jedná o velikost – ta se mění od největší krychle po nejmenší v pravidelném intervalu, navíc zohledňuje desítkovou soustavu (největší krychle má 1000 cm³, nejmenší krychle má 1 cm³).

V dalších úkolech se jiná kvalita stupňuje. V případě, kdy se dítě učí barvy, rozlišuje nejen barvy mezi sebou (modrá, červená, žlutá), ale také jejich odstíny. Podobný princip můžeme sledovat u sluchových válečků, hmatových a hmotnostních destiček a dalších. Výrazný rozdíl se postupně zmenšuje, úkoly jsou stále obtížnější, dítě při jejich plnění dosahuje větší vnímavosti a pozornosti. Vrcholem jeho práce je abstrakce: jazyk.

5.3.1.3 Práce s chybou

Základním postupem při činnosti v předškolním vývojovém období je imitace a pokus a omyl. Dítě se učí v obou případech – v situaci omylu i v situaci správného řešení. „NE“ mu poskytuje právě tolik informací jako „ANO“. Chyba je chápána jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problémů a jako bohatý zdroj nových poznatků.

Materiály a pomůcky mají být připraveny tak, aby si dítě vždy samo mohlo zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu.

Různé formy kontroly chyb jsou

- mechanická kontrola chyb pomocí smyslového materiálu
- kontrola chyby pomocí zdokonalené činnosti opakujícím cvičením
- kontrola chyb porovnáním vlastní práce s předlohami.

Děti nejsou za chyby trestány nebo záporně hodnoceny. Učitel by neměl používat negativní hodnocení, ale například nabídnout dítěti znovu tentýž materiál, aby mělo možnost si samo všimnout svých chyb a opravit je. Jaký druh opravy chyby je zvolen, závisí na dítěti, na materiálu, na druhu cvičení a na celkové situaci ve skupině.

5.3.2 Vlastní objevování poznatků samotným dítětem

Vlastní objevování poznatků samotným dítětem je klíčový princip výchovně vzdělávací činnosti Montessori pedagogiky. Potřeba učit se, porozumět okolí, vyznat se souvislostech je v nás zakódována přímo geneticky. Při výchově a učení stačí respektovat individuální vývoj a využít senzitivní fáze každého dítěte.

Senzitivní fáze jsou zvláštní období vnímavosti k získávání určitých schopností. Trvají jen určitou dobu a nenávratně se zakončí, ať už jsou využity nebo ne. Člověk se nikdy jistě věci tak jednoduše nenaučí, jako v odpovídající citlivé fázi.

Polarita pozornosti je maximální koncentrace na určitou práci. Pokud je dítě takto zaujato, nemá být vyrušováno a má mu být poskytnut dostatek času, aby práci samo dokončilo.

Pro samostatnou práci se občas používá také označení volná nebo svobodná práce, protože dítě si může zvolit:

- *Co*: jaký materiál si vybere, jakou oblast, s čím bude pracovat, v čem se chce zlepšit a co se chce učit, o čem chce získat další informace.
- *Kde*: vybírá si místo, kde bude ve třídě pracovat.
- *Kdy*: dítě nepracuje na povel či podle ostatních, ale motivuje ho jeho polarita pozornosti; každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu.
- *S kým*: může pracovat samo, ve dvojici, ve skupině, s učitelem.

Volná – svobodná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě. Učitel děti pozoruje, reaguje na jejich chování, koordinuje činnost dětí a musí využít své pedagogické dovednosti, aby bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme. Pokud chce dítě pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se svobodně rozhodne – je jeho povinností dodržet daná pravidla. Učitelky vedou děti k sebedisciplíně – kompetenci potřebné nejen pro praktický život, ale pro život jako takový.

5.3.3 Přístup dospělého

Učitelka (učitel) je spíše jakýmsi průvodcem na cestě životem dětí. Nestojí v čele třídy, ale snaží se o předání kompetencí dětem. Je pojítkem mezi dětmi a prostředím a kulturou. Je si vědom senzitivních období, polarity pozornosti a umí najít správnou rovnováhu mezi individualitou dítěte, společenskými požadavky a potřebou dítěte stát se součástí skupiny a být schopen přináležet.

Klíčový je princip vlastního objevování poznatků samotným dítětem. Východiskem je komunikativní a partnerský postoj učitelky (učitele) k dítěti, založený na pochopení a porozumění, respektu, úctě, toleranci, lásce a trpělivosti.

- utváření vztahu dospělého k dítěti, respekt k jeho individualitě; pojetí učitele jako rádce a partnera, který pomáhá, iniciuje, organizuje, nabízí a inspiruje;
- individuální přístup k dítěti, podporování jeho potřeb a zájmů, rozvoj jeho osobnosti a sebeutváření;
- svoboda dítěte a podpora jeho iniciativy, pohybu a volby činnosti; současně s výchovou k zodpovědnosti za vlastní jednání;
- vedení dětí k aktivnímu, samostatnému a efektivnímu vzdělávání, získávání zkušeností kontaktem se světem;
- respektování senzitivních období, polarizace pozornosti, tempa a časové potřeby každého dítěte;
- připravené prostředí – montessori program a materiály, proces osvojování poznatků;
- celostní učení;
- respektování, spolupráce a pomoc mezi dětmi;
- vedení dětí k sebeuspokojení z práce a uvědomování si svých možností;
- aktivní partnerství s rodiči, otevřenost školy vůči širokému okolí.

5.3.3.1 Utváření vztahu dospělého k dítěti

Chování učitele k dítěti musí být vždy plné respektu k jeho individualitě jako k hotovému člověku. Dospělý vede dítě k poznání a rozvíjení přijatelných vlastností skrze vlastní zkušenost. Je rádce a rovnocenný partner, který dítěti pomáhá na jeho cestě objevování a učení se, projevuje maximální vstřícnost, otevřenost, trpělivost k dítěti.

5.3.3.2 Práce s pochvalou, odměnou a trestem

Vztah dospělého a dítěte v Montessori pedagogice a výchově předpokládá láskyplný přístup učitele ke každému dítěti. Učitel se snaží používat diferencovaně jazyk tak, aby nehodnotil a neposuzoval, ale dával přitom najevo, že dítě získalo novou dovednost nebo mu projeví náklonnost, účast.

Každé dítě potřebuje pocít jistoty, bezpečí, úspěšnosti, aby si ho někdo všímal a aby mělo radost a cítilo sebeuspokojení ze své práce; ale neustálé kladné či záporné hodnocení

ze strany dospělých potom omezuje jeho svobodnou volbu činnosti a sebevědomí. Ocenění jako vyšší forma pochvaly je využíváno zejména u nových a nejistých dětí k navození pocitu bezpečí a jistoty.

S oceněním se zachází přiměřeně proto, aby se na něm dítě nestalo závislé. Dítě má cítit sebeuspokojení z práce, kterou dělá; nedělat práci pro uspokojování představ dospělého, pro pochvalu nebo známky. Předškolní děti mají největší radost ze samotné práce, pro školní děti je pak výsledek největší odměnou.

Při této metodě se probouzí u dětí smysl pro vlastní důstojnost a vede je k odmítání pochvaly. Jejich pocit sebedůvěry, rovnocennosti a odpovědnosti pak snižuje důležitost chvály. Není žádoucí děti pochvalou, odměnou či trestem manipulovat, aby nemohly sami za sebe poznat, co ony chtějí, ale naopak pomáhat jim poznat sama sebe, své silné a slabé stránky a umět s nimi zacházet.

5.3.3.3 Příprava pedagoga

Učitelka (učitel), která by se snad domnívala, že se na svou práci může připravit pouhým studiem, by se velmi mýlil. Nejdůležitějším požadavkem na učitele je správná skladba jeho vnitřních dispozic. Velmi důležitý je jeho vztah k dítěti.

Maria Montessori trvala na tom, že učitel se musí vnitřně připravovat tak, že sám sebe systematicky studuje, aby se mohl postupně zbavit všech zakořeněných defektů, které stojí v cestě jeho zdravým vztahům k dítěti. Je to totéž, jako bychom řekli, že učitel musí být zasvěcen. Musí začít studiem svých vlastních nedostatků, svých vlastních špatných vlastností, a ne se zaměstnávat pátráním po nedostacích dětí a způsobem jejich napravování.

Učitelka (učitel) v Montessori systému musí poznat sama sebe a zbavit se sklonů k posuzování a manipulaci dětí. Očistit své srdce od zloby a mrzutosti, naplnit sebe pokorou a své srdce dobročinností a láskou. Jen taková příprava mu dodá duševní rovnováhu a vyrovnanost, bez níž se ve své práci neobejde.

5.4 Postavení učitelky ve školách Montessori

5.4.1 Přizpůsobení dítěti

Učitelka (učitel) musí v průběhu dne správně chápat a hodnotit každou situaci s pedagogickou představitostí a předvídavostí, protože je tu rozdíl od tradiční školy, kde má učitel při dosavadním způsobu výchovy jistý, zažitý způsob k dětem, kdy určuje, co mají dělat, a dává pozor, aby postupovaly podle jeho pokynů. Zatím co Montessori učitelka (učitel) má před sebou dítě, které takřikajíc neexistuje. Toto je principiální rozdíl. Učitelka (učitel) musí věřit, že dítě se projeví prostřednictvím práce, že ukáže svou pravou

přirozenost, když najde práci, která ho přitahuje. Stará se tedy o to, aby se každé jednotlivé dítě mohlo postupně koncentrovat. Aby toho dosáhla, musí vynaložit svojí vlastní energii. Její činnost se bude od prvního stádia k dalším měnit podle toho, jak se bude měnit duševní vývoj dítěte.

5.4.2 Příprava prostředí učitelkou (učitelem)

Učitelka (učitel) má být „strážcem i pozorovatelem“ okolí. Zaměřuje se na prostředí, jeho dokonalou přípravu a nenechává se zmást, odradit či popudit stálým pohybem dětí, jejich manipulaci s předměty, zdánlivým rozhazováním či mařením té krásy, kterou ona starostlivě vytvořila. Tuto činnost provádí každý den vždy znovu. Koncentruje se tedy na prostředí, které obklopuje děti, protože z něho musí vycházet uzdravení a síla přitažlivosti, která bude polarizovat volbu dětí.

Pořádek a péče o didaktický materiál, který je vždy v pěkném, zářícím a perfektním stavu bez chyby, aby dítě vždy znovu okouzlit, kompletně připravený na použití.

5.5 Talentované, integrované a dvouleté děti

Mateřská škola vytváří podmínky a prostor pro vzdělávání všech dětí. Právě při realizaci individuálního přístupu k dětem, který vychází z principů pedagogiky Montessori - respektování senzitivních fází ve vývoji dítěte, polarita pozornosti, možnosti výběru, volná práce dětí a připravené prostředí - je zajištěno, že vhodné a přiměřené podmínky jsou zajištěny všem dětem s individuálními možnostmi a hranicemi.

Při práci s nadanými dětmi dbáme na uspokojování zájmů a potřeb těchto dětí, jedině pak se bude jejich poznání rozvíjet na úrovni odpovídající jejich možnostem. Zároveň tyto děti vedeme k tomu, aby se naučily pomáhat kamarádům, aby to co dokážou navíc věnovaly ve prospěch ostatních a přivykaly nejen větší samostatnosti, ale i větší odpovědnosti.

5.6 Návaznost na ZŠ Montessori

V průběhu celého pobytu v mateřské škole se děti připravují i na svou budoucí roli školáka a v programu jsou zahrnuty dovednosti, znalosti i kompetence, které ve škole budou potřebovat a každé dítě si je osvojí podle svých vlastních možností a schopností. V mateřské škole například pracují děti se speciálními smyslovými materiály – pro vývoj a tříbení smyslů je nejvhodnější věkové období právě 3 – 6 let. Smyslové zkušenosti jim následně pomohou lépe poznávat a chápat práci s materiálem matematickým, jazykovým a z oblasti kosmické výchovy, na které bezprostředně navazují materiály a pomůcky v základní škole.

V mateřské škole Montessori probíhá také nejlepší příprava na systém práce v Montessori základní škole. Velmi důležité je osvojení způsobů práce, jednání a chování dětí, potřebných pro fungování vzdělávacího systému touto metodou už v jejich předškolním věku. Ideální tedy je, aby rodiče, kteří mají zájem o vzdělávání svého dítěte v Montessori

základní škole, přihlásili dítě také do mateřské školy Montessori nebo, aby ji navštěvovalo alespoň poslední rok před školní docházkou.

Pokud děti v předškolním zařízení prožijí a svou vlastní aktivitou a přičiněním získají již při svých prvních sociálních kontaktech s vrstevníky specifické způsoby jednání, chování, učení se, zacházení s materiály apod., bude jejich přechod do základní školy a zapojení do školní práce v montessoriovském systému bezproblémový, bez velkých zlomů a obtíží.

6. Vzdělávací oblasti

6.1 Dítě a jeho tělo - oblast biologická

Záměrem vzdělávacího úsilí v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebe obslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.

6.2 Dítě a jeho psychika - oblast psychologická

Záměrem vzdělávání v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebe nahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení. Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti:

1. Jazyk a řeč
2. Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, představivost a fantazie
3. Sebepojetí, city a vůle

6.3 Dítě a ten druhý - oblast interpersonální

Záměrem vzdělávání v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

6.4 Dítě a společnost – oblast sociálně-kulturní

Záměrem vzdělávání v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje, přijmout základní všeobecně uznávané společenské, morální a estetické hodnoty a podílet se na utváření společenské pohody.

6.5 Dítě a svět – oblast environmentální

Záměrem vzdělávání v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu a vytvořit základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

7. Vzdělávací obsah

V Montessori pedagogice jsou pomůcky uspořádány do jednotlivých níže uvedených oblastí, od nejjednodušších po ty složitější, většinou shora dolů a zleva doprava. Učitel propojuje dítě a prostředí tak, že mu pravidelně poskytuje prezentace, jak daný materiál používat. Dítě učitele napodobuje nebo vytváří vlastní varianty smysluplné činnosti s materiálem.

Materiál v sobě izoluje vždy jednu obtížnost (izolace vlastnosti) a je vždy připraven ve své komplexitě. Děti tedy mají každou aktivitu připravenou tak, aby ji mohly úspěšně dokončit. Zároveň v sobě obsahuje kontrolu chyby, aby se děti mohly samy nebo s dopomocí opravit. U smyslového materiálu pracujeme s kontrastem, gradací a páry. Používáme trojstupňovou výuku.

7.1 Oblast praktického života

Přímý cíl: získání praxe v následujících činnostech

Nepřímý cíl: procvičování hrubé a jemné motoriky, soustředěnosti, trpělivosti, přesnosti, rozvoj vůle, samostatnosti, jemné zacházení s předměty, respekt k vlastní práci a práci ostatních, rozvíjení slovní zásoby.

DRUHY AKTIVIT PRO ROZVOJ DOVEDNOSTÍ PRO KAŽDODENNÍ ŽIVOT

V těchto komplexních činnostech i ve všech ostatních jsou plněny přímé cíle - postarat se o sebe (naučit se jíst, pít, oblékat) - ty souvisejí se základními lidskými potřebami. Neméně důležité jsou i nepřímé cíle, kdy dítě získává senzorickou zkušenost – hmatovou, vizuální a zvukovou.

Základní aktivity

Pečlivá chůze
Přenášení nábytku a různých předmětů
Otevírání a zavírání dveří a různých předmětů
Skládání ubrousků a prádla
Zaplétání copu
Používání lžičky, naběračky a kleštiček
Přesýpání
Přelévání

Péče o vlastní osobu a své tělo

Rámy s různými druhy zapínání
- s knoflíky
- s cvoky
- se zipem

- s očky a háčky
- s tkaničkami
- se zavíracími špendlíky

Umývání rukou

Čištění bot

Péče o prostředí (vnitřní i vnější)

Utírání prachu

Zametání

Mytí stolu a oken

Leštění kovu a zrcadla

Péče o květiny a o zvířata

Cvičení slušného chování a laskavosti k ostatním, např.:

Pozdravení

Poprošení, poděkování, omluvení se

Nabídnutí pomoci, židle, občerstvení

Prostírání

Sezení u stolu

Smrkání

A další

Cvičení kontroly pohybu a ticha

Rovnovážná cvičení a chůze po elipse

Spontánní i řízený tanec

Hra na ticho

Hra na ozvěnu

Rukodělné činnosti (rozvoj jemné motoriky)

7.2 Oblast rozvíjení smyslů

Přímý cíl: rozvíjení smyslů

Nepřímý cíl: orientace v prostoru, předmětech a vlastnostech, klasifikování, strukturování a kombinování vlastností, rozvíjení slovní zásoby, rozvíjení abstraktního myšlení, aplikování vědeckých poznatků na okolní svět

Jak smyslově vnímáme svět, tak si vytváříme svoji skutečnost. Čím lépe pracují naše smyslové orgány, tím lepší a diferencovanější je naše vnímání. Čím je naše vnímání

různorodější, tím pestřejší je obraz naší reality. Různorodé vnímání nás vede k toleranci a k pozitivním životním pocitům.

Ke cvičení a prohlubování vnímání vyvinula Montessori pro různé smysly pestrý smyslový materiál, s jehož pomocí lze procvičovat rozlišování, srovnávání, třídění a pojmenování. Smyslový materiál nemá a nesmí nikdy nahrazovat předměty ze života, má sloužit jen jako klíč k diferenciaci. Se smyslovým materiálem pracují děti od chvíle, kdy jsou schopny koncentrace a schopnosti třídít různé předměty.

Procvičování a zdokonalování smyslů vede k prohlubování smyslového vnímání a vytváří pevné základy pro intelektuální růst. Intelekt se formuje na základě konkrétních představ, pomocí kontaktu s prostředím a podrobným zkoumáním tohoto prostředí.

DRUHY POMŮCEK PRO ROZVOJ ZÁKLADNÍCH SMYSLŮ

ZRAK

Poznávání dimenzí

Válečky s úchyty

Růžová věž

Hnědé schody

Červené tyče

Poznávání barev

Barevné destičky

- základní

- doplňkové

- odstíny

Poznávání tvarů

Geometrická komoda

HMAT

Vnímání povrchů

Hmatové desky

Hmatové destičky

Krabice s látkami

Vnímání hmotnosti

Hmotnostní destičky

Vnímání teploty

Termické lahvičky

Termické destičky

Vnímání tlaku

Tlakové válečky

SLUCH

Zvukové válečky

Zvonky

ČICH

Čichové dózy

CHUŤ

Chuťové lahvičky

PROSTOROVÉ VNÍMÁNÍ

Geometrická tělesa

Stereognostické sáčky (tajemné sáčky)

DRUHY POKROČILÝCH POMŮCEK

Konstruktivní trojúhelníky:

- krabice ve tvaru trojúhelníku
- velká krabice ve tvaru šestiúhelníku
- malá krabice ve tvaru šestiúhelníku
- obdélníková krabice s barevnými trojúhelníky
- obdélníková krabice s modrými trojúhelníky

Binomická krychle

Trinomická krychle

Barevné válečky bez úchytů

7.3 Oblast rozvíjení mateřského jazyka

Přímý cíl: rozvoj slovní zásoby a nenásilné komunikace

Nepřímý cíl: rozvoj verbální a neverbální komunikace, poznávání funkcí jazyka, péče o hlasový rozsah, orientace v blízkém i širším okolí a společenských souvislostech

Pro rozvoj slovní zásoby dětí, kulturu mluveného projevu, cvičení schopnosti vypravovat a popisovat lze využívat různé jazykové a hry a cvičení, které jsou běžně používány v mateřských školách. Za nejdůležitější cvičení v komunikaci považujeme kultivovat a rozvíjet praktickou každodenní komunikaci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými. Vzorem je také komunikace dospělých mezi sebou a směrem k dítěti.

Pro začátek psaní je nejlépe vystihnout „explozi psaní“ – kdy dítě chce samo psát. Zdokonalování jemné motoriky ruky probíhá v mateřské škole při práci se pecifickými materiály.

Pro nácvik čtení používáme genetickou metodu. Děti se v mateřské škole seznamují s písmeny. Pracují s pomůckami a materiály, při kterých mohou vnímat rozdíly mezi písmeny více smysly, ke sloům přiřazují konkrétní předměty. Výuka jazyka slouží od počátku také k poznávání světa, proto jsou pro děti již v mateřské škole připraveny slova a texty se zajímavými tématy, které dětem dávají smysl.

Materiály podporující rozvoj řeči a materiály k výuce čtení a psaní souvisí s materiálem ke kosmické výchově a navzájem se doplňují. Se čtením, psaním a výukou jazyka začínají děti v mateřské škole a plynule pokračují ve škole základní.

ZÁKLADNÍ DRUHY AKTIVIT PRO ROZVÍJENÍ DOVEDNOSTÍ V MATEŘSKÉM JAZYCE

Mluvený projev

Běžná konverzace

Logopedická cvičení

Klasifikované karty pro rozvoj slovní zásoby

Hláskové hry

Příprava na psaní

Kreslení a další výtvarné činnosti

Práce s kovovými geometrickými tvary

Hmatová (smirková) písmena

Práce s pohyblivou abecedou

Příprava na čtení

Hláskové hry
Přiřazování slov k předmětům
Úkolové kartičky
Čtení prózy a poezie
Hry se slovy

ROZVÍJENÍ SLOVNÍ ZÁSOBY A POZNÁNÍ V DALŠÍCH OBLASTECH

Zeměpis

Formy pevniny a vody
Globy
Fyzické a politické mapy
Slepé mapy
Vlajky
Krabíčky pro jednotlivé kontinenty
Roční doby
Sledování počasí
A další

Dějepis

Krabíčky s příběhy dávných lidí
Světové stavby
Vyprávěcí karty pro časovou souslednost
Kalendář
A další

Biologie

Práce s lupou a skutečnými exempláři
Puzzle zvířat a rostlin
Definiční karty a knížky
Práce s razítky a mapami
A další

Fyzika a chemie

Pokusy

Výtvarné umění

Práce s různými technikami

Karty o umělcích a jejich dílech

Hudební umění

Zpěv

Orffovy nástroje

Poslech

7.4 Oblast rozvíjení matematického myšlení

Přímý cíl: seznámení se se základními matematickými koncepty

Nepřímý cíl: rozvíjení matematického myšlení, přesnosti, abstrakce a představivosti

Matematické aspekty:

1. Rozlišení sebe a ostatního
2. Vnímání délky, šířky a výšky
3. Vnímání dimenzí
4. Porovnávání velikostí a forem
5. Experimentování

Rozpoznat vztahy matematických zákonů a použít je, jsou vlastnosti, které odlišují člověka od jiných tvorů. Podle Marie Montessori je lidský duch duchem matematickým. Lidský duch má schopnost abstrahovat, něco si představit a argumentovat. Matematický rozvoj začíná již v prenatálním období, působí od narození, ne až ve škole.

Matematický materiál v montessoriovských školách pomáhá tohoto matematického ducha u dítěte včas podporovat. Předstupeň matematiky – smyslové a konkrétní matematické pomůcky a materiály – vedou děti k „materializované abstrakci“ a pracují s nimi už v mateřské škole. Úkolem tohoto materiálu je převádět nevědomou a nestrukturovanou informaci do strukturovaného systému.

Materiálu k matematice je nejvíce, protože Marii Montessori bylo matematické myšlení vzhledem k jejímu studiu velice blízké. Tvrdila, že celý svět stojí na základech matematiky (pojetí času, počet věcí, které dítě obklopují, časové údaje...). Vše je vyjádřeno čísly – délka, šířka, objem...

Matematika je pro Marii Montessori smyslovým zážitkem. Klade velký důraz na smyslový prožitek dítěte, na jeho experimentování a hlavně na samostatné objevování, porozumění a pochopení.

To, jak dítě vnímá své tělo, prostorové vztahy s okolím, dimenze ve svém okolí, to vše patří k matematice. Matematika začíná nestrukturovaně. Až později můžeme začít strukturovat a dávat matematický řád.

ZÁKLADNÍ DRUHY AKTIVIT

Čísla od jedné do deseti

Červenomodré tyče
Hmatové (smirkové) číslice
Vřetýnka
Karty a puntíky
Pamětní hra s čísly

Hry s desítkovou soustavou

Perlový materiál
Známková hra
Puntíková hra
Slovní úlohy

Počítání v řadě

Barevné perlové schody
Seguinovy tabulky
Barevné perlové řetězy

Kombinace

Hadí hry
Proužkové tabulky
Prstové tabulky

Přechod k abstrakci

Počítadlo

Menší než jedna

Hra s kovovými zlomky

NAVAZUJÍCÍ AKTIVITY

Počítání v praxi

Počítání nohou zvířat, druhů rostlin, dětí, skleniček atd.
A další

Další dílčí programy

Aktivity nad rámec běžného programu napomáhají k vytváření ucelené kulturní osobnosti, to znamená, že nesmějí převažovat nad klidným průběhem života dětí v MŠ. Prvořadý je zájem a spontánní aktivity dětí.

Součástí vzdělávání jsou samozřejmě návštěvy galerií, výstav, blízkých lesoparků, výlety do přírody apod.

8. Integrované bloky

1. Ať je nám tu dobře!
2. Prostředí kolem nás
3. Co je to čas?
4. Proč je vlastně zima
5. Slunce je nám blíž
6. Pozoruji, vyprávím, zažívám a zkouším
7. Dobrodružství prázdnin

Tyto integrované bloky blíže specifikují a definují tematické okruhy pro kratší časové úseky. Prožíváme s dětmi nejnámější svátky a lidové tradice všešlé z periodicky se opakujících dějů ročních období. U každého žáka je naší prioritou rozvinout a upevnit klíčové kompetence a to zejména prostřednictvím individuálního přístupu.

8.1 Ať je nám tu dobře!

- Seznámení se s 5 základními pravidly: mluvíme potichu, chováme se k sobě hezky, nosíme jen 1 věc, chodíme pomalu, bereme si jen pomůcku, se kterou umíme pracovat (bylo nám ukázáno, jak se s ní pracuje)
- Připravené prostředí pro děti mladší 3 let je situováno do oddělené učebny, která je zvláště přizpůsobena specifickým potřebám jejich věku
- Seznámení se s pravidly prostorů MŠ: zádveří a šatna jsou používány pouze pro zouvání obuvi a svlékání oděvu, každý má svou skříňku (úložný prostor) s fotografií a jménem; během pracovního času děti nemají volný přístup do šatny, pokud se dítě nezbytně potřebuje převléknout, je mu to umožněno po dohodě s pedagogem; na dětské toalety mají děti volný přístup za dohledu učitelů; dětem je odepřen přístup do kanceláře, výdejny a technické místnosti, ta je uzamčena a klíč je viditelně umístěn u rámu dveří mimo dosah dětí
- Pravidla venkovních prostor: parkovací prostor je bezpečně oddělen drátovým plotem, od herní plochy dětského hřiště a zahrady; na herní plochu jsou děti odváděny pod dohledem pedagogů či asistentů; obě vstupní branky jsou uzamčeny po celou dobu pobytu dětí na zahradě; případě potřeby lze dítě pustit na WC prostřednictvím bočního vchodu, který umožňuje přímý vstup ze zahrady
- Děti jsou vedeny k dodržování základních hygienických návyků (setkávání na elipse), dětem je poskytnuta pomoc při upevňování a zafixování zmíněných úkonů
- Způsob práce s montessori pomůckami, zejména z oblasti praktického života a smyslové výchovy
- Pravidla komunikace na elipse, která je vedena dospělou osobou
- Pravidla slušného chování, zdvořilostní lekce
- Způsoby verbální a neverbální komunikace

- Rozvoj řečových schopností a jazykové vybavenosti prostřednictvím účelových her, čtení, vyprávění, básniček, zpěvu
- Rozvoj estetiky
- Edukační procesy mimo areál MŠ, kulturní akce
- Přímé dialogy s dětmi, individuální a skupinové

8.2 Prostředí kolem nás

- Krátké přednášky odborníků z různých oblastí lidské činnosti (odborníci z řad profesionálů a amatérů)
- Edukační procesy mimo areál MŠ
- Seznámení se s bezprostředním okolím MŠ – teoretická příprava, venkovní vycházky
- Péče o naše prostředí ve vnitřních a venkovních prostorách (prostor, zvířata, rostliny)
- Úvod do ekologie
- Péče o zahradu, péče o veřejná prostranství
- Člověk a zemědělství – rok na poli
- Úvod do kosmické výchovy (astrologie, zeměpis)
- Pravidla slušného chování, zdvořilostní lekce
- Práce s chybou
- Praktický život, Smyslová výchova

8.3 Co je to čas?

- Orientace v čase a prostoru
- Jazyk, základní pojmy, názvy časových úseků
- Rituály, den a noc, časová pásma
- Jak měříme čas – kalendáře, hodiny
- Proč se mění roční období, pohyby planet
- Rozvoj matematické mysli v předškolním věku prostřednictvím didaktického materiálu

8.4 Proč je vlastně zima?

- Roční období, pohyby planet, zimní slunovrat
- Sluneční soustava
- Voda a její skupenství, voda a život
- Zimní příroda, změny, které vidíme a nevidíme
- Lidové zvyky související s příchodem zimy, advent
- Zimní aktivity
- Jak se obléci?
- Povídaní o vánočních svátcích, regionální tradice, rodinné tradice
- Co je vlastně dárek
- Vánoční setkání a další kulturní akce

8.5 Slunce je nám blíž

- Co se děje na jaře
- Zasazení obilnin různých druhů, zpracování až po upečení
- Probouzení přírody, migrace zvířat, typičtí zástupci stěhovavých ptáků
- Fauna a flóra
- Velikonoce
- Příprava a realizace projektu „Jarmark“
- Péče o zahradu, práce na poli
- Jak se obléci?

8.6 Pozoruji, vyprávím, zažívám, a zkouším

- Představy našich předků o vzniku a podobě světa
- Dle konceptu Kosmické výchovy a principu od celku k jednotlivostem osvětlujeme žákům počátek a vznik „našeho světa“ dle hypotéz prezentovaných odbornou veřejností
- Jednoduché fyzikální a chemické pokusy; motivování dětí k dalšímu bádání a zkoumání; smyslová výchova, praktický život
- Edukační procesy mimo areál MŠ, kulturní akce
- Populárně naučné výstavy v Českých Budějovicích a blízkém okolí
- Přímé dialogy s dětmi, individuální a skupinové

8.7 Dobrodružství prázdnin

- Tematické prázdninové okruhy
  1. Po stopách Indiánů
  2. Následníci Leonarda DaVinci
  3. Biologové
  4. Legendy dávnověku
  5. Hrajeme divadlo
  6. Lidské profese
  7. Týden leteckých nadějí
  8. Týden soukromých detektivů
  9. Týden pružného těla
  10. Výtvarné řádění
- Edukační procesy mimo areál MŠ, kulturní akce
- Rozvoj řečových schopností a jazykové vybavenosti prostřednictvím účelových her, čtení, vyprávění, básniček, zpěvu
- Rozvoj fyziologických stereotypů
- Rozvoj komunikačních dovedností, sociálních dovedností
- Pravidla slušného chování, zdvořilostní lekce
- Rozvoj estetiky a vědomostních znalostí
- Přímé dialogy s dětmi, individuální a skupinové

9. Přehled kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělávání by mělo zvládnout tyto kompetence:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence činnostní a občanské.

9.1 Kompetence k učení (očekávané kompetence dítěte)

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá přitom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů; získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení;
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody a techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a v dění prostředí, ve kterém žije;
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo;
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům, odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých;
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

9.2 Kompetence k řešení problémů (očekávané kompetence dítěte)

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem;
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého;
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost;
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích;
- zpřesňuje si početní představy, využívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti;

- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit;
- chápe, že vyhybat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich v časné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit;
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale i za snahu.

9.3 Komunikativní kompetence (očekávané kompetence dítěte)

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog;
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.);
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci v běžných situacích, komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou;
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní;
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím;
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.);
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

9.4 Sociální a personální kompetence (očekávané kompetence dítěte)

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej;
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky;
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost;
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy;
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí;
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim;
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepřijemná, umí odmítnout;
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem;

- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí, a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

9.5 Činnostní a občanské kompetence (očekávané kompetence dítěte)

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat;
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky;
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem;
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá;
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně;
- váží si práce a úsilí druhých.

9.6 Okruhy vzdělávacího obsahu ŠVP

Součástí programu jsou okruhy, na které se zaměřuje vzdělávací obsah ŠVP s těmito dílčími cíli:

9.6.1 Poznání

- posilování prosociálního chování,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností,
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi,
- rozvoj základních kulturních a společenských postojů, návyků a dovedností dítěte,
- rozvoj schopností žít ve společenství,
- samostatně vytvořit soubory předmětů na základě vymezené vlastnosti

9.6.2 Řeč

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností,
- rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu,
- vyjádřit pocity, dojmy, prožitky

9.6.3 Estetika

- rozvíjení schopnosti vytvářet citové vztahy k okolí,
- rozvíjení a kultivace mravního i estetického vnímání a prožívání,
- rozvoj kulturně estetických dovedností (výtvarných, hudebních, dramatických), produktivních i receptivních,
- rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky,

- grafomotorika a práce – rozvoj tvořivosti,
- rozvíjení dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí a k spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí,
- rozvíjení pocitu sounáležitosti s přírodou, lidmi,
- rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky,
- rozvoj psychické a fyzické zdatnosti

10. Autoevaluace MŠ a hodnocení výsledků vzdělávání

Výstup autoevaluačního procesu má vést ke zkvalitnění průběhu vzdělávacího procesu a výsledků vzdělávacího procesu. Cíl autoevaluace je zlepšovat úroveň školy prostřednictvím zjištění aktuálního stavu v daných autoevaluačních oblastech a přijetí reálných opatření. Velmi důležité je využít všech pozitivních nápadů, které se v autoevaluačním procesu objeví.

10.1 Hodnocené oblasti

Podmínky ke vzdělávání, průběh vzdělávání, podpora dětí, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů osob ve vzdělávání, výsledky vzdělávání, řízení školy, další vzdělávání pedagogických pracovníků, úroveň výsledků práce školy vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.

10.2 Související oblasti

- klima školy
- podpora dětí, respektování individuálních vzdělávacích potřeb dětí
- dostatečný prostor pro rozvoj kompetencí
- hodnocení dětí a rozvoj jejich schopnosti sebehodnocení
- průběh vzdělávání, výsledky vzdělávání, efektivita výuky
- aprobovanost, další vzdělávání pedagogických pracovníků
- spolupráce s rodiči a veřejností
- práce vedení školy, řízení školy, personální práce
- úroveň výsledků práce školy vzhledem k podmínkám a ekonomickým zdrojům
- práce učitelů
- materiální, technické, ekonomické a hygienické podmínky školy
- soulad ŠVP s RVP ZV
- soulad realizovaného vzdělávacího programu Montessori s RVP
- dodržování zásad Montessori pedagogiky.

10.3 Kritéria autoevaluace

- podmínky vzdělávání
- výsledky vzdělávání
- kvalita personální práce
- spokojenost rodičů s prací školy
- účast rodičů na školních akcích
- úspěšnost absolventů v přijímacím řízení
- kvalifikovanost pedagogického sboru - další vzdělávání učitelů

- možnost volnočasových aktivit na škole
- využívání Montessori metod a forem práce
- péče o dítě se ŠVP a děti mimořádně nadané, individuální péče o jednotlivé děti
- úroveň vědomostí a dovedností dětí
- práce vedení školy
- úroveň vybavenosti tříd
- úroveň sociálního zázemí školy
- péče o psychohygienu učitelů
- kvalita hospodaření školy
- kontrolní činnost v odborné oblasti - revize, kontrola BOZP, PO
- úroveň prezentace školy
- postoj dětí ke škole

10.4 Priority denní evaluace

- bezpečnost dětí v budově, na zahradě a mimo areál MŠ,
- kontrola prevence úrazů, kontrola záznamů v Knize úrazů,
- pitný režim v průběhu dne,
- hygienické návyky,
- atmosféra třídy, sociální jednání, komunikační úroveň dětí,
- kontrola třídních vzdělávacích programů ve vazbě na ŠVP,
- individuální práce s dětmi s přihlédnutím k vývojovým potřebám dětí (přihlédnutí k senzitivním obdobím),
- kontrola nabízené škály a variability pomůcek praktického života,
- úroveň jemné motoriky dětí, manuální zručnost, způsob úchopu tužky,
- kontrola dodržování pracovní doby a další

10.5 Plán hospitační činnosti

Vhledem k tomu, že rozsah provozu umožňuje pravidelný kontakt a průběžnou komunikaci se všemi zaměstnanci, je hospitace prováděna formou krátkých kontrolních vstupů.

Výchovná činnost je zajišťována kvalifikovanými pedagogy, kteří se průběžně vzdělávají a pro něž je smysl jejich práce výrazným přínosem k osobnímu růstu (filosofie Montessori pedagogiky: učitelé a rodiče musí samy sebe systematicky studovat, aby odbouraly všechny zažité defekty, které jsou překážkou na jejich cestě ke zdravému vztahu k dítěti).

Hospitace pedagogů probíhají průběžně po celý rok. Ředitelka sleduje celkový projev pedagoga, připravenost a využívání didaktického materiálu, individuální přístup k jednotlivým dětem, dodržování celkového rámce ŠVP a TVP. Výstupem z kontroly je zápis a následný pohovor, při kterém jsou pedagogové obeznámeni se závěrečnými hodnoceními a doporučeními pro další pracovní postupy.

10.6 Plán kontrolní činnosti

Oblasti evaluace	Kritéria evaluace	Nástroje evaluace	Čas	Zodpovědnost
Naplnění zvolených záměrů a cílů	Dodržování záměrů stanovených v ŠVP	Plány Třídní kniha Konzultace cílů na pedagogické radě	Měsíčně	Žaneta Jirsová Petr Turek
	Vedení dokumentace	Plány Třídní kniha Záznamy dětí		
Podmínky vzdělávání	Zhodnocení personálních podmínek	Pohovory se zaměstnanci	Průběžně	Kristýna Turková Petr Turek
	Zhodnocení materiálních podmínek	Rozbor stávajících podmínek materiálních		
	Zhodnocení organizačních podmínek	Sebehodnocení školy		
Průběh vzdělávání	Uplatňování principů Montessori	Měsíční plány Pedagogické rady Vzájemné hospitace	Měsíčně Měsíčně Průběžně	Ředitelka Učitelé Asistenti
	Rozvíjení komunikačních dovedností	Spolupráce s odborníky Zpětná vazba dětí Zpětná vazba rodičů	Průběžně Průběžně Průběžně	
Výsledky vzdělávání	Vývoj jednotlivých dětí v oblastech vzdělávání	Pozorování dětí Výsledky činností dětí Individuální konzultace	Denně Měsíčně 2x ročně	Učitelé
	Zhodnocení výsledku vzdělávacího procesu	Hospitace ředitelky Setkání rodičů	2x ročně 3x ročně	Ředitelka Učitelé
Spolupráce s rodiči a prezentace školy	Klima školy	Rozhovory s rodiči Individuální schůzky Setkání rodičů Akce pro celou rodinu	Průběžně 2x ročně 3x ročně 4x ročně	Ředitelka Učitelé
	Informovanost o organizačních záležitostech MŠ	Mail Setkání rodičů	Dle potřeby 3x ročně	Kristýna Turková
	Informovanost rodičů a veřejnosti o dění v MŠ	Mail Webové a fcb stránky	Dle potřeby Měsíčně	Kristýna Turková Petr Turek
Řízení školy	Efektivita plánování	Pohovory se zaměstnanci Sebehodnocení Kristýny Turkové	Měsíčně	Kristýna Turková
	Podpora zaměstnanců a DVPP			
	Zapojení školy do projektů	Výsledky kontrol státních orgánů	Průběžně	
	Účelné nakládání s rozpočtem školy			